

Oblike neposrednega sodelovanja kolektiva pri upravljanju

Poslovnik delavskega sveta vareškega rudnika in železarne določa različne oblike neposrednega sodelovanja proizvajalcev pri upravljanju podjetja. Po določbah tega poslovnika upravlja delavski svet podjetje s stalnim in sistematičnim posvetovanjem z vsemi delavci; delavce seznaja s svojimi sklepi, z delom uprave in poslovanjem podjetja; sprejema in razpravlja o njihovih predlogih in pripombah ter pospešuje vse oblike neposrednega sodelovanja članov delovnega kolektiva pri upravljanju.

Med vsemi oblikami neposrednega sodelovanja delovnega kolektiva pri upravljanju zasluži posebno pozornost delavski zbor, individualni predlogi, ankete in referendumi.

Delavski zbori po obratih

Vareški rudnik in železarna sta razdeljena na deset obratov, od katerih ima vsak obratne skupine delavskega sveta z izvoljenim predsednikom, ki predseduje delavskemu zboru. Redne delavske zbere sklicuje predsednik delavskega sveta. Izredne delavske zbere lahko skliče petina skupnega števila delavcev, zaposlenih v obratu, sindikalna organizacija, skupina članov delavskega sveta, ki so bili izvoljeni v tem obratu, in upravnik obrata. Na rednih sestankih preberejo delovnemu kolektivu polletno poročilo o delu uprave, poslovanju podjetja in sklepih delavskega sveta.

Po poslovniku je določeno, da je predsednik delavskega sveta dolžan sklicati delavski zbor, kadar razpravljajo o predlogu za spremembo in dopolnitev pravil podjetja, pravilnika o delovnem redu, pravilnika o tarifnih vprašanjih (premije, norme), nato, kadar odločajo o razdelitvi, združitvi ali pridružitvi podjetja, ko odločajo, s kakšnim delom skupne vrednosti osnovnih sredstev lahko raz-

polaga kateri izmed organov podjetja, kakor tudi, kadar sprejemajo sklepe, ki so pomembnejši za medsebojna razmerja med gospodarskimi enotami v podjetju. Delavski zbori so vedno prej, preden delavski svet sprejme svoj dokončni sklep.

Na rednih delavskih zbori, ki jih mora predsednik delavskega sveta obvezno sklicati najkasneje 15 dni po zasedanju, razpravljajo o poslovanju podjetja v minulih šestih mesecih kakor tudi o najnovejšem poročilu o gibanju proizvodnje, delovne storilnosti, lastni ceni, plačah in premijah, izkoriščanju strojev, izkoriščanju delovnega časa. Poročevalec je eden izmed članov delavskega sveta, ki je bil izvoljen v tej gospodarski enoti. Poročilo za delavski zbor pripravlja skupina članov delavskega sveta ob sodelovanju upravnika obrata in drugih tehničnih vodij.

Delavski zbor vodi predsednik, ki ga kakor tudi njegovega namestnika izvoli zbor vsako leto na svojem prvem sestanku. Ob odprtju zbora ugotovi predsednik, koliko delavcev je navzočih in koliko je zastopanih na zboru članov delavskega sveta in drugih oseb. Razen drugih vprašanj mora vsak dnevni red obsegati tudi točko »Vprašanja in predlogi delavcev«. Predsednik zbora skrbi, da se vpišejo vsa vprašanja, predlogi, mnenja in pripombe delavcev v zapisnik in da je delavski svet o njih obveščen. Na prihodnjem sestanku prebere predsednik zapisnik, člani delavskega sveta ali pa strokovni uslužbenci poročajo zboru o ukrepih, ki so jih pristojni organi storili v zvezi s predlogi in odgovarjajo na zastavljena vprašanja. Izvleček iz zapisnika oziroma sklepe izobesijo na vidnih mestih, da bi lahko člani kolektiva, ki niso bili navzoči na zboru, zvedeli, ali so bili in kako njihovi predlogi sprejeti ali ne.

tavljajo demokratičnost in neposredno sodelovanje proizvajalcev pri upravljanju podjetja, je bila praksa mnogo bolj bogata, kakor bi mogli sklepati po določbah poslovnika. Delavski svet vareškega rudnika in železarne ima že dolgo navado, da se o vseh vprašanjih, o katerih mora sklepati, poprej posvetuje z delovnim kolektivom. O spremembi in dopolnitvi tarifnega pravilnika, pravilnika o normah, premijah, higiensko tehničnem varstvu, o osnutku zakona, o razdelitvi skupnega dohodka kakor tudi o številnih vprašanjih s področja napredka proizvodnje, o katerih je letos delavski svet razpravljal in sklepal, so poprej razpravljali na delavskih zbori. Včasih so namesto zborov organizirali skupno s sindikalno organizacijo posvetovanja, ki so bila prav tako bogata in so nudila delavskemu svetu mnogo predlogov in mnenj. Ko so pred časom sprejeli pravilnik o higiensko tehničnem varstvu, so člani delovnega kolektiva podali toliko predlogov, da je delavski svet posvetil eno celo sejo reševanju prošnji, pritožbi in drugih prigovorov, ki se se večinoma nanašali na vsklajevanje določb pravilnika z dejanskimi potrebami delavcev.

Člani kolektiva so predlagali vrsto predlogov za napredek proizvodnje

Na zbori in delavskih posvetovanjih so delavci podali vrsto predlogov, ki se nanašajo na pospeševanje napredka proizvodnje. Omenili bomo samo nekatere. Delavci so na primer opozorili upravo podjetja, da vsebuje lesna volna, ki jo uporabljajo pri vlišanju večjih profilov velik odstotek vlage. Uprava podjetja je posredovala, dobili so bolj suho volno oziroma bonifikacije, s čimer so prihranili več desetih milijonov dinarjev. Milijonske prihranke je omogočil tudi predlog, naj kocko rjavega premoga iz Breze, kjer koli je to možno, zamenjajo z lignitom. S to zamenjavo so osvarili razliko v stroških v višini 2500 dinarjev na tono. Ob odprtju novega revirja so delavci bili mnenja, da je za izkoriščanje novih nahajališč nujno zgraditi tako imenovani »špiker« (lomljena vzponska proga). Tega predloga niso sprejeli, praksa pa je pokazala, da so imeli delavci prav. Podjetje je danes pred problemom zgraditve te proge, ker prihaja brez nje do zastoja pri dostavi materiala in popravihi bagerjev. Delavci so prav tako predlagali, naj bi za kalupe uporabljali pesek iz neposredne okolice namesto tistega, ki ga dovažajo iz Slovenije. Tudi tega predloga niso sprejeli, ker je analiza pokazala, da pesek iz neposredne okolice ne zadovoljuje ustreznih zahtev. Posamezni člani delavskega sveta pa poudarjajo, da vztrajajo delavci še naprej, naj se ta predlog preštudira, ker bi morebitni ugodni izsledki prinesli podjetju nove prihranke v višini več desetih milijonov dinarjev.

Individualni predlogi, referendum, ankete

Razen delavskega zbora lahko vsak član kolektiva poda svoja vprašanja ali svoje predloge tudi na seji delavskega sveta ali pismeno ali ustno v pisarni delavskega sveta ali v tovarniškem listu. Pojasnilo ali odgovor na tako zastavljeno vprašanje ali na predloge dajo v roku enega meseca, če pa je potrebno daljše raziskovanje, tedaj so skrajni rok za odgovor trije meseci, zato skrbita predsednik delavskega sveta in stalna komisija za prošnje, pritožbe in predloge.

Ko gre za vprašanja, ki so izredno važna za podjetje, tedaj določa poslovnik tudi referendum kot obliko neposrednega odločanja delovnega kolektiva. Referendum izvedejo praviloma s tajnim glasovanjem. Predlog, o katerem glasujejo, je sprejet, če se zanj izreče več ka-

kor polovica članov kolektiva, ki so glasovali.

Zaradi ugotavljanja mnenj lahko delavski svet organizira o posameznih vprašanjih tudi ankete. Izsledki teh anket za delavski svet niso obvezni, delovni kolektiv pa lahko z referendumom, predlogi kakor tudi drugače terja, da se izražene želje izpolnijo ali pa zahteva odgovor in pojasnilo, če je delavski svet ravnal drugače, kakor je bilo mnenje, ki ga je večina članov kolektiva povedala v anketi.

Delavski svet se o vseh vprašanjih posvetuje s kolektivom

Ceprav so s poslovnikom delavskega sveta določene številne oblike, ki zago-

I. Bodnaruk